

Program izobraževanja

JAHAČ 1 ISLANDSKIH KONJ

Besedilo in skice za DRIKS pripravile: Lise Pavšič, inštruktor jahanja; Neja Kutin, inštruktor jahanja; Špela Suhač

Uvod v jahanje islandskih konj

**dodatek k strani 6, knjižica Jahač 1, KZS*

Besedilu o začetnem tečaju jahanja, Jahač 1, smo se odločili dodati tudi posebnosti pri jahanju na islandskih konjih.

Za jahača začetnika je težje jahati konja, ki ima štiri ali pet hodov kot pa konja z le tremi osnovnimi. Islandski konji imajo poleg osnovnih – koraka, kasa in galopa – še tölt in lahko tudi pas.

Učenje jahanja na islandskih konjih na nivoju Jahač 1 islandskih konj 1 ne vključuje jahanja tölta in pasa, ker pa imajo islandski konji tudi ta dva lateralna hoda in ju včasih kar sami izberejo, želimo učence o tem le na kratko poučiti. Za učence začetnega tečaja jahanja islandskih konj je dovolj le teoretično znanje in inštruktorjev prikaz teh dveh hodov.

Tölt in pas ne spadata k osnovnemu nivoju šole jahanja, ker zahtevata pri konju in jahaču bistveno večjo stopnjo ravnotežja in usklajenih jahačevih dejstev. O töltu se bodo jahači podučili v programu Jahač 2 islandskih konj.

Za izvedbo učnega programa Jahač 1 moramo izbrati konja, ki je dobro izšolan v osnovnih hodih in ima čist korak, kas in galop. Biti mora dovolj izkušen in imeti umirjen ter delaven značaj. Konji, namenjeni izobraževanju so psihično in fizično zelo obremenjeni. Razlog temu so včasih nejasna jahačeva dejstva in reakcije. Zelo pomembno je, da inštruktor pomaga tako konju kot jahaču, da čim prej prideta do usklajenega delovanja. Ne glede na starost, življenjski slog in družbeni položaj mora jahač razumeti pojem »konjarstva« (horsemanship). Koliko časa in koliko učnih ur je za to potrebno, je zelo odvisno od trenerja in samega jahača. Če sta oba potrpežljiva drug z drugim in s konjem, bo napredek kmalu viden.

Splošno o islandskem konju

**dodatek med str. 11 in 12, knjižica Jahač 1, KZS*

Islandski konj je na Islandiji avtohtona pasma. Uvrščamo ga med male konje oziroma ponije. Je najbolj razširjena pasma med konji, ki toltajo, kot so aegidienberger, paso fino, paso peruano, mangalarga marchador, ...

Nekoč so jih vzrejali za različne namene poleg jahanja: za vprego, prenašanje tovara, pridelavo mesa.

Za to pasmo je značilna robustna telesna zgradba, zaradi katere je sposoben nositi tudi odraslega jahača. Skozi stoletno selekcijo jahalnega konja je ohranil voljnost do dela, okretnost, izrazit temperament in vzdržljivost. Sodoben islandski konj je prav zato vsestransko uporaben.

Prehrana islandskih konj

**dodatek med str. 13 in 14 (za prehrano ostalih konj), knjižica Jahač 1, KZS*

Odrasel islandski konj, ki tehta od 350 do 400 kg, potrebuje na dan približno 6 kg sena ali 7 ur zmerne paše (najbolje zgodaj zjutraj in zvečer) ter, odvisno od dela, 0,5 do 1,2 kg močne krme. Kadar krmimo konje v skupini, moramo paziti, da agresivnejši posamezniki ne odženejo od krme šibkejših konj. To lahko vodi v prenažiranje močnejših konj, medtem ko dobijo manj dominantni, šibkejši konji tako premalo krme. Način hranjenja mora biti urejen tako, da dobi vsak član črede svoj delež dnevne krme in da ima vsak konj dostop do pitne vode, saj lahko dominantni konji v čredi sicer od hrane odganjajo manj dominantne konje.

Da se to ne bi dogajalo, moramo zagotoviti toliko krmilnikov, kolikor je konj.

Starejši konji so v čredi največkrat v podrejenem položaju in zato ne dobijo dovolj krme. Po potrebi jim dodajamo močna krmila tudi, če ne delajo.

Islandski konji dobro izkoriščajo krmo zato moramo paziti, da se prekomerno ne zredijo in da ne dobivajo preveč močnih krmil ali preveč mlade paše.

Pri oskrbi islandskih konj z vodo veljajo enaka pravila kot pri drugih pasmah. Najbolje je, da imajo vedno na voljo neoporečno svežo čisto vodo. Dnevno jo popijejo 20 do 50 litrov, enako kot drugi konji.

Oskrba islandskega konja v čredi

**dodatek med str. 13 in 14, knjižica Jahač 1, KZS*

Za urejanje črednih odnosov moramo pri oskrbi konj v čredi zagotoviti dovolj ustrezne površine za gibanje.

Velikost te površine je odvisna od velikosti črede. Konjem moramo zagotoviti senco in zavetje pred dolgotrajnimi vremenskimi neprilikami (dež, veter, sneg ...). Zavetje mora biti brez prepaha. Včasih se zgodi, da moramo posameznega konja ločiti od črede (zaradi bolezni, poškodb, potreb drugačne oskrbe ...), zato je priporočljivo, da imamo pripravljen boks, kamor ga lahko namestimo. Boks je uporaben tudi, kadar uvajamo novega konja v čredo.

Oprema za jahanje islandskih konj

**dodatek med str. 20 in 21, knjižica Jahač 1, KZS*

Razen ostrog, ki jih pri jahanju islandskih konj ne uporabljamo, se oprema bistveno ne razlikuje od opreme za druge pasme konj. Pomembno je le, da so uzde in sedla namenjena uporabi na islandskih konjih.

Čelada je obvezen del jahačeve opreme.

Varnostni jopič je zaščitno oblačilo, napolnjeno s posebno peno, namenjeno za zaščito hrbta in prsnega koša za primere, ko jahač pade s konja ali ga konj brcne. Jopič sicer ne more popolnoma preprečiti poškodb, jih pa lahko zelo ublaži. Tako kot čelada glavi se mora varnostni jopič tesno prilegati telesu, da se ob padcu ne premakne, vendar nikakor ne sme biti premajhen.

Islandsko sedlo

-sprednja meja pri namestitvi je približno tri prste za plečko, zadnja meja pa je oddaljena za dlan pred kolčno grčo.

Dolžina stremen je pravilna takrat, ko jahač s pravilno držo nog lahko jaha v lahkem kasu. Groba mera je dolžina roke.

Zajahanje in razjahanje islandskih konj

**besedilo in skica dodatek med str. 26 in 27, knjižica Jahač 1, KZS*

Ker so islandski konji nekoliko manjše rasti, jih lahko zajahamo s pomočjo obeh rok. Tako je konj ob zajahavanju enakomerno obremenjen z obeh strani, in ne samo z leve, to pa je pomembno predvsem pri večjih in nekoliko težjih jahačih.

Pri takem načinu zajahanja je jahač obrnjen z glavo v smeri konjeve glave, desno vajet drži rahlo napeto na desni strani sedla ob konjevi plečki. Z levo roko, v kateri drži rahlo napeto levo vajet, je oprt na levo stran sedla ali na greben konjevega vratu tik pred vihrom. Z levo nogo jahač nato stopi v streme in se s pomočjo opore obeh rok in močnim odzivom desne noge dvigne na konja. Pri tem se z zgornjim delom telesa nagne naprej, še vedno oprt na roke, in čez konja ponese desno nogo.

Ko zajahavamo, pazimo, da se na konja ne vlečemo, temveč se nanj zavihtimo z odzivom, pri tem pa poskušamo našo težo čim bolj enakomerno porazdeliti na levo in desno stran konja. Zaradi boljšega ravnotežja je, posebej pri neizkušenih jahačih, priporočljivo uporabljati pručko ali kaj podobnega, da je tako konj jahaču postavljen nižje kot sicer.

Sliki Neja Kutin: Zajahanje islandskega konja

Hodi pri islandskih konjih

**dodatek med str. 39 in 40, knjižica Jahač 1, KZS*

Islandske konje, glede na število hodov, ki jih zmorejo, delimo na:

<u>trihodne</u>	<u>štirihodne</u>	<u>peterohodne</u>
korak	korak	korak
kas	kas	kas
galop	galop	galop
	tölt	tölt
		leteči pas

Glede na telesno zgradbo in na stopnjo njegove usposobljenosti, konj kot prvi hitrejši hod izbere kas (štirihodni) ali enega od lateralnih hodov (največkrat peterohodni). Predvsem takrat, ko konj ni dovolj sproščen največkrat preide v tako imenovani »svinjski pas« (piggy pace, kljusanje), ki je enostranski (lateralni), dvotaktni hod brez lebdeče faze. Je nezaželen hod, ker ni udoben za jahanje in omejuje konjevo gibljivost in prožnost predvsem v hrbtu oziroma križu. Dolgotrajno jahanje v tem hodu lahko konju povzroči tudi bolečine, negativno vpliva na njegove druge hode in mu jemlje voljo do dela.

Preprosto povedano, če se to zgodi, mora jahač za odpravo te napake konja s svojimi dejstvi čim prej spraviti nazaj v kas. Najpogosteje in najlažje na tem nivoju jahanja je, da s pravilnimi polparadami in parado konja prestreže v korak in ponovno začne s kasom z malo manj stika na vajetih in manj teže v sedišču. Ko konj preide v kas, mora jahač čim bolj spremljati njegovo gibanje in obdržati dobro razmerje med priganjalnimi dejstvi in majhnimi polparadami, da obdrži konjevo pozornost in elan v gibanju naprej.

Konj, ki teče namesto v toltu v »svinjskem pasu«, ki ni pravilen lateralni hod, NI primeren za učenje osnovnih vaj in ravnotežja pri začetniku.

Če se izbrani konj izkaže za preveč nagnjenega k lateralnim hodom, je treba za učenje poiskati drugega konja ali pa morda uporabiti malo večjo jahalno manežo z globjo in mehkejšo podlago in s tem vplivati na izbiro hoda. Izkušen jahač lahko jaha konja tudi v malo zahtevnejših razmerah, ne moremo pa tega zahtevati od začetnika.

Zaključek

Da lahko čim bolj uspešno navežemo stik in sta zato jahanje in delo z njim tudi bolj varna, moramo obravnavati vsakega konja posebej. Spoznati moramo njegov značaj in fizične sposobnosti, kar nam omogoča, da razumemo, kaj lahko od njega pričakujemo. Jahač mora poznati tudi osnove konjeve telesne govorice, da lahko ob njem deluje zanesljivo in umirjeno, a odločno. Od konja zahtevamo, da spoštuje naš osebni prostor, mi pa se moramo gibati v skladu z njegovim, odvisno od tega, kaj od njega želimo.

Pomembno je, da poleg jahalnih ur jahač čim več opazuje in sodeluje z bolj izkušenimi ljudmi, ki se ukvarjajo s konji. Le tako je mogoče razumeli konja kot celoto in ne samo večšine jahanja.

Koristne povezave in priporočljive knjige:

Spletne povezave

- www.fei.org
- www.konj-zveza.si
- www.FEIF.org
- www.islandski-konji.com

Knjige

- Donner, H.: Osnovno šolanje jahača in konja. Ljubljana: KZS, 1995
- Trapečar, B.: Konjenikov priročnik. Ljubljana: Kmečki glas, 1999
- Rostock, A. K., Feldmann, W.: Islandpferde Reitlehre. Nemčija: Samozaložniška izdaja, 1999
- Adalsteinsson, R., Hampel, G.: Reynirs islandpferde-Reitschule. Nemčija: Franckh-Kosmos Verlag, 1998
- Swift, S.: Centered Riding. Prva izdaja. St. Martin's Press 1985
- Swift, S.: Centered Riding 2. Trafalgar Square Books; 2002 edition